

GYŐR ÉS MOSON MEGYÉK HONFOGLALÁS ÉS
KORA ÁRPÁD-KORI TEMETŐI ÉS SÍRLELETEI

HORVÁTH CIPRIÁN:

HORVÁTH CIPRIÁN

GYŐR ÉS MOSON MEGYÉK HONFOGLALÁS ÉS KORA ÁRPÁD-KORI TEMETŐI ÉS SÍRLELETEI

SZEGED 2014

MAGYARORSZÁG HONFOGLALÁS KORI ÉS KORA ÁRPÁD-KORI SÍRLELETEI 8.

Sorozatszerkesztő:
Kovács László és Révész László

ISBN 978-963-9046-79-5 Ö
ISBN 978-963-306-308-8
ISSN 1219-79-71

Szerkesztő:
FELFÖLDI SZABOLCS

Technikai szerkesztő:
TÓTH CSABA

Sorozatszerkesztő:
KOVÁCS LÁSZLÓ és RÉVÉSZ LÁSZLÓ

A rajzokat készítette:
LAKATOS JANKA, MÁTHÉ GENOVÉVA, ŐSI SÁNDOR

A rezümét fordította:
SZECSKÓ ISTVÁN

Borítóterv:
ABINÉRI GÁBOR

A borítón:
Gyömöre-Friedrich Károly kert
Győr-Bácsa, Szent Vid, 16. sír
Oroszvár-Wiesenacker-dűlő, 68. sír
Lébény-Kaszás-domb, 9. sír
Oroszvár-Wiesenacker-dűlő, 200. sír
Győr-Pósdomb 77. sír

A fényképeket készítette:
HORVÁTH CIPRIÁN

HORVÁTH CIPRIÁN

**GYŐR ÉS MOSON MEGYÉK
HONFOGLALÁS ÉS KORA ÁRPÁD-KORI
TEMETŐI ÉS SÍRLELETEI**

Munkatársak: Kovács László, Mesterházy Károly, Tomka Péter

Függelék

Mesterházy Károly: A győr-pósdombi 10–11. századi temető

Szeged

2014

A kötet a Szegedi Tudományegyetem Régészeti Tanszéke,
a Magyar Nemzeti Múzeum
és a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Régészeti Intézet
közös kiadványa

A kötet az ELTE BTK Történettudományi Doktori Iskola Régészeti Programja keretében
Horváth Ciprián által 2013-ban megvédett, azonos című PhD-disszertáció felhasználásával készült

Készült
az OTKA K84159. számú kutatási és PUB-K 111839. számú publikációs pályázatainak
anyagi segítségével

OTKA

© Horváth Ciprián, 2014
© SZTE BTK Régészeti Tanszék, 2014

Nyomás és kötészet:
Kódex Könyvgyártó Kft.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS.....	15
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS	17
I. TERMÉSZETFÖLDRAJZI KÖRNYEZET	19
II. GYŐR ÉS MOSON MEGYÉK HONFOGLALÁS ÉS KORA ÁRPÁD-KORI TEMETŐINEK ÉS SÍRLELETEINEK KUTATÁSTÖRTÉNETE	21
III. GYŐR ÉS MOSON MEGYÉK HONFOGLALÁS ÉS KORA ÁRPÁD-KORI TEMETŐI ÉS SÍRLELETEI	25
III.1. Barátudvar – Kovács László	25
1.1. Leletkörülmények	25
1.2. Leletleírás.....	25
1.3. Irodalom.....	25
III.2. Bezi-Péterházapusztá – Kovács László	25
2.1. Leletkörülmények	25
2.2. Leletleírás	25
2.3. Irodalom.....	25
III.3. Csikvánd-Csikvándi kavicsos	26
3.1. Leletkörülmények	26
3.2. Leletleírások	26
3.3. Értékelés.....	27
3.4. Irodalom.....	27
III.4. Enese-Szabadság u. 72.	28
4.1. Leletkörülmények	28
4.2. Sírleírások.....	28
4.3. Értékelés.....	29
4.4. Irodalom.....	29
III.5. Écs-Tódomb	30
5.1. Leletkörülmények	30
5.2. Leletleírások	30
5.3. Értékelés.....	31
5.4. Irodalom.....	31
III.6. Féltorony – Kovács László	31
6.1. Leletkörülmények	31
6.2. Leletleírás	31
6.3. Irodalom.....	31
III.7. Gönyű-Dunapart	32
7.1. Leletkörülmények	32
7.2. Leletleírások.....	32
7.3. Értékelés.....	32
7.4. Irodalom	32
III.8. Gyömöre-Friedrich Károly kertje	33
8.1. Leletkörülmények	33
8.2. Leletleírások	34
8.3. Értékelés.....	35
8.4. Irodalom.....	35
III.9. Győr-Bácsa, Szent Vid	36
9.1. Leletkörülmények	36
9.2. Sírleírások.....	37
9.3. Értékelés.....	38
9.4. Irodalom.....	39
III.10. Győr-Belváros	40
10.1. Leletkörülmények	40
10.2. Leletleírás.....	40

TARTALOMJEGYZÉK

10.3. Értékelés.....	40
10.4. Irodalom.....	40
III.11. Győr-Fővenyes-domb.....	41
11.1. Leletkörülmények.....	41
11.2. Sírleírások.....	41
11.3. Értékelés.....	41
11.4. Irodalom.....	41
III.12. Győr-Lehel utca.....	42
12.1. Leletkörülmények.....	42
12.2. Leletleírások.....	42
12.3. Értékelés.....	42
12.4. Irodalom.....	43
III.13. Győr-Malomszéki-dűlő.....	43
13.1. Leletkörülmények.....	43
13.2. Leletleírások.....	43
13.3. Értékelés.....	44
13.4. Irodalom.....	44
III.14. Győr-II. Rákóczi Ferenc (Korábban: Városház) utca 39–43. – Kovács László.....	44
14.1. Leletkörülmények.....	44
14.2. Leletleírások.....	44
14.3. Irodalom.....	44
III.15. Győr-Révfalu – Kovács László.....	44
15.1. Leletkörülmények.....	44
15.2. Leletleírás.....	44
15.3. Irodalom.....	44
III.16. Győr-Szabadhegy – Kovács László.....	44
16.1. Leletkörülmények.....	44
16.2. Leletleírások.....	45
16.3. Irodalom.....	45
III.17. Győr-Székesegyház.....	45
17.1. Leletkörülmények.....	45
17.2. Leletleírás.....	45
17.3. Értékelés.....	45
17.4. Irodalom.....	45
III.18. Győr-Téglavető-dűlő.....	46
18.1. Leletkörülmények.....	46
18.2. Sírleírások.....	46
18.3. Értékelés.....	50
18.4. Irodalom.....	53
III.19. Győr-Újszállások.....	53
19.1. Leletkörülmények.....	53
19.2. Leletleírások.....	54
19.3. Értékelés.....	57
19.4. Irodalom.....	58
III.20. Győr-Vasútállomás – Kovács László.....	58
20.1. Leletkörülmények.....	58
20.2. Leletleírás.....	58
III.21. Győr-Víztorony.....	58
21.1. Leletkörülmények.....	58
21.2. Leletleírások.....	59
21.3. Értékelés.....	59
21.4. Irodalom.....	60
III.22. Gyórszentiván-Károlyháza.....	60
22.1. Leletkörülmények.....	60

TARTALOMJEGYZÉK

22.2. Sírleírások.....	60
22.3. Értékelés.....	62
22.4. Irodalom.....	62
III.23. Gyórszentiván-Söprűshegy.....	63
23.1. Leletkörülmények.....	63
23.2. Sírleírások.....	63
23.3. Értékelés.....	65
23.4. Irodalom.....	67
III.24. Győrzámoly-Régi plébánia.....	68
24.1. Leletkörülmények.....	68
24.2. Leletleírás.....	68
24.3. Irodalom.....	68
III.25. Hegyeshalom-Belterület.....	69
25.1. Leletkörülmények.....	69
25.2. Sírleírások.....	69
25.3. Értékelés.....	70
25.4. Irodalom.....	70
III.26. Ikrény-Mendel-domb.....	71
26.1. Leletkörülmények.....	71
26.2. Leletleírások.....	71
26.3. Értékelés.....	71
26.4. Irodalom.....	71
III.27. Ikrény-Silögödrök.....	72
27.1. Leletkörülmények.....	72
27.2. Sírleírások.....	73
27.3. Értékelés.....	75
27.4. Irodalom.....	76
III.28. Illmic – Kovács László.....	77
28.1. Leletkörülmények.....	77
28.2. Leletleírások.....	77
28.3. Irodalom.....	77
III.29. Kajárpéc-Gyúri kavicsbánya.....	77
29.1. Leletkörülmények.....	77
29.2. Leletleírások.....	77
29.3. Értékelés.....	78
29.4. Irodalom.....	78
III.30. Koroncó-Bábota I.....	79
30.1. Leletkörülmények.....	79
30.2. Leletleírások.....	80
30.3. Értékelés.....	80
30.4. Irodalom.....	80
III.31. Koroncó-Bábota II.....	81
31.1. Leletkörülmények.....	81
31.2. Sírleírás.....	81
31.3. Értékelés.....	83
31.4. Irodalom.....	84
III.32. Koroncó-Dózsa György u. 23. (Újtelep, Tószér-dűlő).....	85
32.1. Leletkörülmények.....	85
32.2. Sírleírás.....	86
32.3. Értékelés.....	87
32.4. Irodalom.....	88
III.33. Koroncó környéke.....	89
33.1. Leletkörülmények.....	89
33.2. Leletleírások.....	89

TARTALOMJEGYZÉK

33.3. Értékelés.....	89
33.4. Irodalom.....	89
III.34. Koroncó-Pusztatemető.....	90
34.1. Leletkörülmények.....	90
34.2. Leletleírás.....	90
34.3. Értékelés.....	90
34.4. Irodalom.....	90
III.35. Koroncó-Rácz-domb.....	91
35.1. Leletkörülmények.....	91
35.2. Leletleírások.....	91
35.3. Értékelés.....	92
35.4. Irodalom.....	92
III.36. Lajtfalu – Kovács László.....	93
36.1. Leletkörülmények.....	93
36.2. Leletleírások.....	93
36.3. Értékelés.....	93
36.4. Irodalom.....	93
III.37. Levél-Újhelyi Imre tér.....	94
37.1. Leletkörülmények.....	94
37.2. Sírleírások.....	95
37.3. Értékelés.....	95
37.4. Irodalom.....	95
III.38. Lébény-Kaszás-domb – Horváth Ciprián – Tomka Péter.....	96
38.1. Leletkörülmények.....	96
38.2. Sírleírások.....	96
38.3. Értékelés.....	111
38.4. Irodalom.....	120
III.39. Mindszentpuszta-Pázmándfalu.....	121
39.1. Leletkörülmények.....	121
39.2. Leletleírás.....	121
39.3. Irodalom.....	121
III.40. Mosonmagyaróvár-Királydomb.....	122
40.1. Leletkörülmények.....	122
40.2. Leletleírások.....	122
40.3. Irodalom.....	122
III.41. Mosonmagyaróvár környéke.....	123
41.1. Leletkörülmények.....	123
41.2. Leletleírás.....	123
41.3. Irodalom.....	123
III.42. Mosonmagyaróvár-Magyar u. 28.....	124
42.1. Leletkörülmények.....	124
42.2. Leletleírások.....	124
III.43. Mosonszentmiklós.....	125
43.1. Leletkörülmények.....	125
43.2. Leletleírások.....	125
43.3. Értékelés.....	126
43.4. Irodalom.....	126
III.44. Mosonszentmiklós-Lednice-domb.....	127
44.1. Leletkörülmények.....	127
44.2. Sírleírások.....	127
44.3. Értékelés.....	129
44.4. Irodalom.....	130
III.45. Mosontarcsa-Központ.....	131
45.1. Leletkörülmények.....	131

TARTALOMJEGYZÉK

45.2. Sírleírások	131
45.3. Értékelés	132
45.4. Irodalom	132
III.46. Mosontétény – Kovács László	133
46.1. Leletkörülmények	133
46.2. Leletleírások	133
46.3. Értékelés	134
III.47. Nyulas – Kovács László	134
47.1. Leletkörülmények	134
47.2. Leletleírások	134
47.3. Irodalom	134
III.48. Nyúl	134
48.1. Leletkörülmények	134
48.2. Leletleírások	134
48.3. Irodalom	134
III.49. Nyúl-Öreghegy	135
49.1. Leletkörülmények	135
49.2. Leletleírások	135
49.3. Értékelés	136
49.4. Irodalom	136
III.50. Nyúl-Páskom	137
50.1. Leletkörülmények	137
50.2. Leletleírás	137
50.3. Értékelés	137
50.4. Irodalom	137
III.51. Oroszvár-Wiesenacker-dűlő	138
51.1. Leletkörülmények	138
51.2. Sírleírások	140
51.3. Értékelés	169
51.4. Irodalom	181
III.52. Öttevény-Lenin u. 62.	182
52.1. Leletkörülmények	182
52.2. Sírleírás	182
52.3. Értékelés	183
52.4. Irodalom	184
III.53. Pannonhalma-Boldogasszony-kápolna	185
53.1. Leletkörülmények	185
53.2. Leletleírások	185
53.3. Értékelés	186
53.4. Irodalom	186
III.54. Pándorfalu – Kovács László	186
54.1. Leletkörülmények	186
54.2. Leletleírások	186
54.3. Irodalom	186
III.55. Pusztasomorja-Tímár-domb	187
55.1. Leletkörülmények	187
55.2. Sírleírások	188
55.3. Értékelés	190
55.4. Irodalom	190
III.56. Ravazd – Kovács László	191
56.1. Leletkörülmények	191
56.2. Leletleírás	191
56.3. Irodalom	191

TARTALOMJEGYZÉK

III.57. Rábacsécsény	192
57.1. Leletkörülmények.....	192
57.2. Leletleírás.....	192
57.3. Értékelés.....	192
57.4. Irodalom.....	192
III.58. Sásony – Kovács László	193
58.1. Leletkörülmények.....	193
58.2. Leletleírások.....	193
58.3. Irodalom.....	193
III.59. Sokorópátka-Újtelep 17.	194
59.1. Leletkörülmények.....	194
59.2. Leletleírások.....	194
59.3. Értékelés.....	194
59.4. Irodalom.....	194
III.60. Tét-Belterület	195
60.1. Leletkörülmények.....	195
60.2. Értékelés.....	195
60.3. Irodalom.....	195
III.61. Tét határa	196
61.1. Leletkörülmények.....	196
61.2. Leletleírás.....	196
61.3. Értékelés.....	196
III.62. Töltéstava	197
62.1. Leletkörülmények.....	197
62.2. Leletleírások.....	197
62.3. Értékelés.....	197
62.4. Irodalom.....	197
III.63. Valla	198
63.1. Leletkörülmények.....	198
63.2. Sírleírások.....	198
63.3. Értékelés.....	202
63.4. Irodalom.....	203
III.64. Védeny – Horváth Ciprián – Kovács László	204
64.1. Leletkörülmények.....	204
64.2. Leletleírások.....	204
64.3. Irodalom.....	204
III.65. Vének-Dunapart	205
65.1. Leletkörülmények.....	205
65.2. Leletleírások.....	206
65.3. Értékelés.....	206
65.4. Irodalom.....	206
III.66. Ismeretlen lelőhely	207
66.1. Leletkörülmények.....	207
66.2. Leletleírások.....	207
66.3. Irodalom.....	207
III.67. Ismeretlen lelőhely – Kovács László	208
67.1. Leletkörülmények.....	208
67.2. Leletleírás.....	208
67.3. Értékelés.....	208
67.4. Irodalom.....	208
IV. GYÓR ÉS MOSON MEGYÉK LELETANYAGÁNAK ÉRTÉKELÉSE	209
Adatok a 10–11. századi női fejdíszek kérdésköréhez.....	265
Adatok a 10–11. századi levél/szív alakú díszek kérdésköréhez.....	278

TARTALOMJEGYZÉK

V. TERÜLETI VIZSGÁLATOK	311
V.1. A sírok, temetők kronológiai vizsgálata	311
V.2. A sírok, temetők etnikai vizsgálata	318
V.3. Mikroregionális vizsgálatok	329
V.4. Nagyobb területi kitekintés	336
VI. RÉGÉSZETI ADATOK GYŐR ÉS MOSON MEGYÉK HONFOGLALÁS É S KORA ÁRPÁD-KORI TÖRTÉNETÉHEZ	339
VI.1. A határvidék kérdése	339
VI.1.1. Természetföldrajzi környezet.....	342
VI.1.2. Névtani adatok.....	343
VI.1.3. Régészeti lelőhelyek.....	344
VI.1.4. A sírok jellege	352
VI.2. Kapcsolati zóna? Adatok a kelet-alpi jellegű leletanyag Kárpát-medencei kérdésköréhez	357
VII. GRAVEYARDS AND FINDINGS OF COUNTY GYŐR AND MOSON FROM THE CONQUEST PERIOD AND FROM THE EARLY ÁRPÁDIAN AGE	413
VII.1. Natural geographical environment	413
VII.2. The history of research of cemeteries and burial sites of Győr and Moson counties in the age of the Hungarian Conquest and the late Árpáadian age	413
VII.3. The grave finds from the age of the hungarian conquest and the early Árpáadian age of Győr and Moson Counties	414
VII.4. The assessment of the finds of Győr and Moson Counties	414
VII.5. Territorial examinations	416
VII.5.1. Chronological examinations.....	416
VII.5.2. The ethnical examination of graves and cemeteries	416
VII.5.3. Micro regional examinations	416
VII.6. Archaeological data to the history of Győr and Moson Counties of the age of conquest and the early Árpáadian age	417
VII.6.1. The question of borderland	417
VII.6.2. The so called connection zone? Data to the question of east-alpine type finds in the carpathian basin.	417
VIII. IRODALOMJEGYZÉK	419
IX. RÖVIDÍTÉSEK	451
X. KÉPEK/TÁBLÁK JEGYZÉKE	455
XI. FÜGGELÉK (A GYŐR-PÓSDOMBI 10–11. SZÁZADI TEMETŐ)	457
1. Leletkörülmények	457
2. Sírleírások	460
3. Értékelés	492
3.1. Temetkezési szokások	492
3.2. Sírmellékletek.....	496
The 10th-11th century cemetery of Győr-Pós-domb	506
Irodalomjegyzék	507
XII. TÁBLÁK	511